Poštnina plačana v gotovini

Leto LXII. Štev. 230

V Ljubljani, v torek 8 oktobra 1929.

Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Obseg poloma dunajske „Bodenkreditanstalt“

Od sobote na ponedeljek so delničarji „Bodenkreditanstalt“ izgubili skoro 700 milijonov Din

Angažmani „Bodenkreditanstalt“ v Jugoslaviji, ki jih prevzame dunajska „Kreditanstalt“

Zagreb, 8. oktobra. *Polom dunajskega bančnega kolosa »Bodenkreditanstalt« je po vesteh z Dunaja tudi v avstrijskih finančnih krogih prišel kakor strela z jasnega neba. Nepričakovano, skoro preko noči, se je podrla ena najmogočnejših in najstarejših stavb avstrijskega bančnega kapitala. Še v soboto, ko so bila mrzlična pogajanja za rešitev banke pred popolno katastrofo v polnem teku, so delnice banke Bodenkreditanstalt po neznatni oslabitvi notirale na dunajski borzi še 94 šilingov za komad od 50 šilingov nominala, danes pa predstavljajo le še vrednost od 13 šilingov, t. j. ene četrtine vrednosti delnice dunajske »Kreditanstalt«, ki bo dala 1 lastno delnico za štiri delnice »Bodenkreditanstalt« (delnice Kreditanstalt notirajo 52 šilingov). Še v soboto je bila po tečaju delnic cenjena vrednost banke »Bodenkreditanstalt« z vsoto preko 100 milijonov šilingov (ali 800 milijonov Din), danes pa znaša vrednost vseh 1,100.000 delnic komaj še 14 milijonov šilingov (ali 112 milijonov Din). Od sobote na ponedeljek so torej delničarji »Bodenkreditanstalt« izgubili skoro 700 milijonov dinarjev.*

»Allgemeine österreichische Bodenkreditanstalt je že v stari Avstro-Ogrski igrala najodličnejšo vlogo. Ustanovljena je bila l. 1863. Kot hipotekarna banka je izdala več emisij zastavnih listov ter je vedno sodelovala pri emisijah državnih, deželnih in komunalnih posojil. Veliki bančni polomi v letih po inflaciji niso imeli na zavod nikak vpliv, nasprotno, »Bodenkreditanstalt« je pred leti prevzela potom fuzije veliko dunajsko »Union banko« in dunajsko »Allgemeine Verkehrsbank«. Istočasno si je ustvarila ogromen industrijski koncern, v katerem je tudi nekaj jugoslovenskih industrijskih podjetij, med drugim »Tvornica vagonov v Brodu na Savi« in Srpsko akcionarsko rudarsko i topioničko industrijsko društvo v Beogradu«. Tudi v našem bankarstvu je igrala »Bodenkreditanstalt« najodličnejšo vlogo, saj je bila poleg angleških interesentov eden izmed patronančnih denarnih zavodov zagrebške »Udružene banke«, ki je, kakor znano, lani nastala iz fuzije med Hrv. slav. zemaljsko hipotekarno banko«, »Hrv. eskomptno banko« in nekaterih manjših bank v Beogradu in Sarajevu. Delnice »Udružene banke«, ki jih je doslej imela v portfelju »Bodenkreditanstalt«, bodo prešle sedaj v posest dunajske »Kreditanstalt«, ki bo na ta način v jugoslovenskem bankarstvu pridobila še večji vpliv. Ker bodo tudi ostala podjetja koncerna »Bodenkreditanstalt« dobila novo zaledje v dunajski »Kreditanstalt«, je jasno, da ne bodo zaradi nastalih sprememb trpela nikake škode.

Srbski glas za splošno uvedbo latinice

Zgodovina spada v preteklost, bodočnost je Jugoslavija. — Enotna pisava bo korak dalje k izvedbi jugoslovenske misli.

Zagreb, 8. oktobra. »Jutarnji list« objavlja pod naslovom »Srbija o kraljevini Jugoslaviji« mnenje Srbijanca o zakonu o novem nazivu države in razdelitve na upravna področja. Članek se glasi:

Potrebno je, da se v hrvatski javnosti čuje tudi glas Srbijanca o razdelitvi države na banovine in novem imenu Jugoslavija. Mi smo v beograjskih listih čitali mnenja posameznikov, mnoge brzojavke o radosti, ki jo je povzročila nova razdelitev. Vidimo dalje, da se prirejajo tudi manifestacije. Teh formalnih, zunanjih manifestacij ni v Srbiji ali vsaj ne v tolikšni meri. Toda naša radost zaradi tega velikega čina ni nič manjša, kakor med našimi brati v drugih, zlasti pa v hrvatskih krajih. Pri nas ni običaj, da se pošiljajo pozdravne brzojavke niti ob največjih dogodkih in da se prirejajo manifestacije, ako izvzamemo vojaške prireditve, kjer slavimo svoja trpljenja in dela naših borcev. Opozoriti hočem samo na dejstvo, ki je značilno za nas v Srbiji. Vi ne boste našli v vsej Srbiji skoro niti enega spomenika kralju Petru Velikemu, čeprav je bil to naš največji in najpriljubljenejši vladar, odkar obstoja Srbija. Nihče pa nam ne more reči, da bi čutili manj ljubezni, požrtvovalnosti in hvaležnosti, kakor naši brati v prečanskih krajih, kjer postavljajo v mestih in vaseh našemu velikemu vladarju spomenike.

To je samo razlika v običaju in miselnosti. Tako tudi sedaj. Hrvati se radujejo in to veselje manifestirajo tudi z zunanjimi znaki. Mi se v Srbiji istotako veselimo, toda tega ne manifestiramo na zunaj ali vsaj ne na način, kakor je to običaj v vaših krajih.

Kolikšna mora biti radost v Srbiji, se more sklepati že potem, da smo se ravno mi borili za Jugoslavijo, čeprav je ideja vzniknila na Hrvatskem. Mi to priznavamo, toda jugoslovensko idejo smo mi prevzeli in stopili zanjo v svetovno vojno. Mi smo tvegali kraljevino Srbijo, da bi dobili kraljevino Jugoslavijo. Zato ni nič naravnejšega, kakor da pozdravljamo dejanje, s katerim se tudi formalno ustvarja naš ideal. Nas ne moti dejstvo, ker ni več historičnih mej kraljevine Srbije in ker je Šumadija danes razdeljena na tri banovine.

Nas ne more motiti niti to, da ni več srbskega imena, da ni več srbske zastave, kajti namesto tega je došlo nekaj več, jugoslovensko ime in jugoslovenska zastava. Srbsko ime in srbska zastava bosta ostala samo za zgodovino kot simbola za veliko Jugoslavijo. One zmagovite srbske zastave, ki so vihrale v tolikih borbah, bodo služile jugoslovenskemu narodu kot zmagoslavni primer, kako je treba braniti svobodo in kako jo je treba varovati.

Ako je kraljevina Srbija, ako so Srbi mogli dati toliko za Jugoslavijo, potem lahko žrtvujejo mirne duše tudi svoje ime in svojo zastavo za večjo in lepšo Jugoslavijo. Jugoslavija je sedaj stvarnost, realnost sedanjosti, dočim so zastave simboli in zgodovina. Srbi v Srbiji bodo nosili jugoslovensko zastavo z enakim ponosom, kakor so dvigali nekoč srbsko zastavo.

Sedaj, ko imamo kraljevino Jugoslavijo, je potrebno, da rešimo še eno vprašanje, ki je eminentne važnosti za vso državo in njen kulturni razvoj. To je vprašanje pisave. V Jugoslaviji je treba uvesti samo eno pisavo. Kot Srb in Srbijanec izjavljam, da mora biti samo latinica. Če smo prekinili s tradicijami glede na ime, če smo opustili stare tradicijonalne zastave in sprejeli nove, je treba, da se odrečemo tudi cirilici in da postane latinica službena pisava v Jugoslaviji. Enotna pisava za vso državo bo korak dalje k izvedbi jugoslovenstva.

V istem duhu moramo tudi rešiti vprašanje koledarja. V Jugoslaviji naj velja samo en koledar in sicer gregorijanski, popravljen po znanstvenih ugotovitvah.

Tako mislijo vsi Srbi iz Srbije, ki žele napredek kraljevine Jugoslavije. Zato popolnoma razumemo navdušenje, ki je nastalo po novem zakonu. Verujemo, da se Hrvati vesele nove razdelitve prav tako iskreno, kakor mi Srbi iz predvojne Srbije. Potrebno je, da sedanja vlada nadaljuje po tej poti, pa si bo za vedno stekla veliko slavo v vsem narodu.

Pod tem člankom objavlja »Jutarnji list« drug članek o državni in narodni zastavi. V tem članku ugotavlja list, da veljata glede državne in narodne zastave dva zakona, zakon o praznikih in zakon o novem imenu in razdelitvi države na upravna področja. Oba odrejata, da se morajo v bodoče razobešati na državnih, samoupravnih in tudi zgradbah privatnikov samo državne zastave in da so v bodoče dosedanje plemenske zastave prepovedane. Državna zastava je samo ena: modro-bela-rdeča.

Spor za Buzduganovega naslednika

Liberalna stranka očita vladi kršitev ustave in ne bo sodelovala pri volitvi Buzduganovega naslednika, ki bo jutri popoldne

Bukarešta, 8. oktobra. AA. Včeraj ob 9. dopoldne se je sestal ministrski svet, ki je sklenil, da skliče parlament za danes ob 10. dopoldne. Na tej seji bo parlament izvolil namestnika davi preminulega člana regentskega namestništva Buzdugana. Po seji je predsednik ministrskega sveta Maniu izjavil novinarjem, da obstoja med vlado in regentskim namestništvom popolno soglasje glede postopka pri izvolitvi naslednika pokojnega Buzdugana.

V zvezi s tem poroča Rador, da so vesti nekih inozemskih listov, da namerava rumunski patrijarh Miron podati ostavko na članstvo v regentskem namestništvu brez vsake osnove.

— **Bukarešta,** 8. oktobra. Včeraj popoldne je bila seja liberalne stranke, ki ji je predsedoval Vintila Bratianu. Razpravljalo se je o nastalem položaju v Rumuniji po smrti člana regentskega sveta Buzdugana ter sklenilo protestirati pri metropolitu Mironu in princu Nikoli kot članoma regentskega sveta proti temu, da si je vlada prisvojila prerogative krone. **V znak protesta senatorji in poslanci liberalne stranke ne bodo sodelovali pri volitvi novega člana ne glede na osebo kandidata. Glede na trditev vlade, da je postopala v soglasju z regentskim svetom in v skladu z določbami ustave, ugotavlja liberalna stranka, da je vlada kršila ustavo.**

— **Bukarešta,** 8. oktobra. Kakor naglašajo v političnih krogih, je prišlo med Maniom, patriarhom Christeom in princem Nikolajem že do popolnega sporazuma glede osebe Buzduganovega naslednika. Govorice o odstopu patriarha Christea se demantirajo. V političnih krogih se navajata imeni kraljice-vdove in generala Presana kot najresnejša kandidata za regentski svet. Listi navajajo tudi ime zunanjega ministra Mironesca, vendar je ta kombinacija manj verjetna. Izvolitev novega člana regentskega sveta se bo vršila v sredo na skupni seji poslanske zbornice in senata.

Zahvala Laškega

Beograd, 8. oktobra. Predsednik vlade general Živković je prejel od mestne občine v Laškem tole brzojavko: Mestna občina Laško izraža vam in celokupni vladi udano zahvalo in toplo zaupanje o priliki uveljavljenja zadnjega zakona, ki bo temelj popolnemu ujedinjenju našega naroda ter Vas prosi, da tolmačite našo zahvalo na najvišjem mestu. Živela Jugoslavija! — Župan dr. Roš.

Letalska nesreča v Mostarju

Mostar, 8. okt. Včeraj se je pilot-djak Pavel Heistein dvignil na letalu tipa »Brandenburg« v zrak. Po uspešnem krožnem poletu je letalo naenkrat pričelo leteti v nenavadnih špiralah, kar je postalo opazujočim oficirjem sumljivo. Pilotu seveda nihče ni mogel pomagati, ker se je nahajalo letalo v višini 1000 metrov. Po smrtonosnih preobratih je pričelo letalo iz višine 500 m naglo padati navpično ter je treščilo na zemljo. Pri padcu je nastala močna detonacija. Od letala je ostalo samo nekaj kosov lesa in železja, dočim je pilot obležal med razbitimi deli težko ranjen. Z avtomobilom Rdečega križa so ga prepeljali v bolnico, kjer se bori s smrtjo.

Reparacijska banka

Badenbaden, 8. oktobra. Konferenca za sestavo statutov mednarodne reparacijske banke je določila osnovno glavnico banke na 100 milijonov dolarjev. Odprto je ostalo le vprašanje, ali naj prevzamejo vse na banki interesirane velesile garancijo za njeno poslovanje ali pa naj odgovarja vsaka država samo za delež, ki odpade na njen teritorij. Konferenca bo v kratkem izdelala generalni statut in pravilnik o vseh vprašanjih, v katerih je bil dosežen sporazum.

Lord Rothermere za vrnitev nemških kolonij

Loudon, 8. oktobra. »Daily Mail« je objavil članek, v katerem poziva lord Rothermere druge narode, naj z vsemi silami podpirajo republikansko vlado v Nemčiji, ki je dala najtrdnejša in najboljša jamstva za ohranitev svetovnega miru. Rothermere svetuje angleški vladi, naj vrne Nemčiji bivšo nemško kolonijo Kamerun in Togo, ki predstavljata za angleški imperij edinole nekoristno breme.

Katastrofa norveškega parnika

Berlin, 8. oktobra. O katastrofi norveškega obrežnega parnika »Hakon« se doznavajo tele podrobnosti: Parnik je plul v južni smeri in je zadel na nekem mestu v obalne čeri. Nesreča se je pripetila ob 2. zjutraj, ko sopotniki ležali v svojih kabinah. Parnik se je začel tako naglo potapljati, da posadka ni utegnila spustiti rešilnih čolnov. Potniki so poskakali v morje v nočnih oblekah. Nastala je strahovita panika. Ker je s parnikom izginil tudi seznam potnikov, ni mogoče ugotoviti, koliko potnikov je utonilo. Po dosedanjih ugotovitvah pa je najbrže utonilo okoli 40 potnikov in del posadke.

Nova imena dni v Rusiji

Varšava, 8. okt. Poljska agentura »Pat« poroča iz Moskve, da je vlada sklenila imenovati posamezne dneve novega ruskega tedna: Marxov dan, Leninov dan, dan Kominterne, dan industrijalizacije in dan komune.

Nove stranke na Češkoslovaškem

Razkol v češki katoliški ljudski stranki. — Krščanski socialci so ustanovil lastno stranko. — Nova nemška stranka.

— **Praga,** 8. oktobra. Za bodoči volilni boj sta se ustanovili na Češkoslovaškem dve novi stranki in sicer nemška in češkoslovaška. Pod vodstvom bivšega poslanca Josipa Freisinga se je v Brnu ustanovila nemška uradniška meščanska stranka, v kateri bodo zastopane organizacije vpokojencev, državnih uradnikov, učiteljev, železničarjev itd. Zaradi razkola v češki katoliški ljudski stranki je prišlo pod vodstvom poslanca Čurika do ustanovitve nove stranke pod imenom češkoslovaška-krščansko-socialna stranka. Katoliške delavske organizacije, ki so bile do sedaj organizirane v ljudski stranki, so z ogromno večino sklenile ustanoviti lastno stranko pod vodstvom Čurika. Vzrok za razkol je iskati v tem, da je vodja ljudske stranke msgr. Šramek kot minister za socialno skrbstvo po njihovem naziranju zasledoval protisocialno politiko. Nova katoliško-socialna stranka bo imela zveze s Hlinkovo stranko, vendar bo nastopala pri volitvah popolnoma samostojno.

Zračni promet Beograd-Dunaj

Zagreb, 8. septembra. Jutri bo otvorjen reden zračni promet med Beogradom, Zagrebom in Dunajem. Promet se bo vršil v obeh smereh vsak dan z izjemo nedelje. Zaenkrat določen naslednji vozni red: Odhod iz Beograda ob 10.30, prihod v Zagreb ob 13.30, odhod v Gradec ob 13.35, prihod v Gradec ob 14.45, odhod proti Dunaju ob 15.15, prihod na Dunaju ob 16.30. V nasprotni smeri odhod z Dunaja ob 7.30, prihod v Gradec ob 8.45, odhod ob 9, prihod v Zagreb ob 10.10, odhod ob 10.40, prihod v Beograd ob 13.20. Vožnja iz Beograda do Dunaja bo trajala z vsemi postanki vred 6. ur. Od Beograda do Dunaja bo stala vožnja 1240 Din, od Zagreba do Dunaja 720 Din, od Gradca do Dunaja 320, od Zagreba do Gradca 400 Din.

Nagrada za najtežja jajca

Beograd, 8. oktobra. »Pravda« poroča, da je v svrho pospeševanja produkcije jajc minister za kmetijstvo določil 5000 nagrade za onega, ki bo prinašal najdalje časa na trge v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Novem Sadu, Somboru in Subotici najtežja in najboljša jajca.

Kavarnar ustrelil orožnika

Beograd, 8. okt. Včeraj okoli 3. zjutraj se je pripetil v Zemunu v kavarni »Slavija« krvav incident. Najprej je došlo do prepira med natakarjem in nekimi gosti, v katerega se je vmešal tudi lastnik kavarne Sava Petrović, ki je pričel goste napadati in jih je končno izgnal iz lokala z revolverjem. Pri tem je oddal tudi en strel. Na hrup je prihitel orožniški podnarednik Dimitrije Petrović. Sava Petrović je napadel tudi njega, pri čemer ga je podnarednik vrgel na tla. Ko se je kavarnar dvignil, je zopet navalil na podnarednika, ki je nato odšel iz lokala. Kavarnar je streljal za njim in ga težko ranil. Morala je priti orožniška patrula, ki je aretirala Savo Petrovića, dočim so orožniškega podnarednika Dimitrija Petrovića odpeljali v bolnico. Dopoldne je bila uvedena preiskava, v kateri pa še ni bilo ugotovljeno, ali gre za nameravan umor ali za dejanje v silobranu. Stanje ranjenega podnarednika je tako težko, da ga ne morejo zaslišati. Bržkone ne bo ostal pri življenju.

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

Židovska republika v Sibiriji

Pariz, 8. oktobra. »Petit Parisien« poroča iz Londona, da bo sovjetska vlada ustanovila samostojno židovsko republiko v Sibiriji. Židovskim kolonistom bo vlada odstopila primerno ozemlje ob reki Amur. Nova židovska republika bi obsegala 328.000 kvadratov zelo plodne zemlje.

Sovjetski državljani pred kitajskim sodiščem

Harbin, 8. oktobra (mo.) Tu se vrši razprava proti 38 sovjetskim državljanom, ki so bili aretirani svoječasno v ruskem konzulatu. Obtoženi so, da so pripravljali prevrat v korist sovjetom. Pred sodiščem odločno zanikajo in izjavljajo, da so se ob času preiskave mudili na ruskem konzulatu izključno po zasebnih poslih. Kljub temu jih je kitajska policija aretirala in odvedla s silo iz konzulata.

Vabilo na razorožitveno konferenco

London, 8. oktobra. Jutri bo objavljena vsebina povabila na pomorsko razorožitveno konferenco petih držav, ki se bo vršila v tretjem tednu meseca januarja v Londonu. Povabilo na konferenco bo poslano danes Zedinjenim državam, Japonski, Franciji in Italiji. Gornje poročilo je prispelo iz Fishing Lodga iz države Virginija, kjer sta konferirala koncem tedna ameriški predsednik Hoover in pa angleški ministrski predsednik Macdonald. Včeraj sta odpotovala oba državnika v Washington, kjer bo posetil angleški ministrski predsednik Macdonald obe zbornici ameriškega kongresa.

Samomor nesrečno zaljubljenega učitelja

Beograd, 8. okt. Včeraj je izvršil samomor v neki javni hiši v Zemunu neki učitelj Miodrag iz Čačka. Iskal je svojo zaročenko, ki je nedavno pobegnila od njega in se baje udinjala v neki zemunski javni hiši. Ko je izsledil dotično hišo, je zvedel, da se je med tem že preselila v Zagreb. V obupu si je pognal kroglo v glavo in ostal na mestu mrtev.

Velik požar na Madžarskem

Budimpešta, 8. oktobra. Kakor poročajo iz Pape, je v noči na danes izbruhnil v občini Papateszerju velik požar, ki je uničil 35 stanovanjskih hiš in 60 drugih poslopij. Vpepeljena je tudi skoraj vsa letošnja letina. Sedemdeset rodbin je brez strehe. Stvarna škoda se ceni na več kot 60.000 pengov. Požar so zanetili otroci, ki so se igrali z vžigalicami.

Iz policijske kronike

Ljubljana 8. oktobra.

Včeraj sta bili zopet ukradeni dve kolesi. Eno je bilo odpeljano kleparskemu mojstru Francu Klančarju izpred Lasanove gostilne v Novi ulici. Kolo je bilo znamke »Waffenrad« in vredno 2700 Din. — Kleparski pomočnik Anton Marolt je bil tako nepreviden, da je pustil svoje kolo v veži Ljudskega doma v Streliški ulici. Priliko je izkoristil podjeten tat in mu ga odpeljal. Kolo je bilo vredno 1200 Din. Tat je odnesel tudi h kolesu privezan zavoj obleke v vrednosti 650 Din.

Dne 3. t. m. je odšla z doma Ivana Babnik, rojena l. 1868 v Dravljah. Izginila je brez sledu in je upravičena bojazen, da se ji je kaj pripetilo ali pa, da je izvršila samomor. Babnikova je srednje, suhe postave, na sebi je imela temnomodro krilo in zelenkasto jopico in bila je bosa.

Te dni sta iz Marijanišča pobegnila dva dečka in sicer 11 letni Srečko Škapin in 13 letni Marijan Glavnik. Škapin je za svojo starost zelo majhen in slabo razvit. Nosi kratke črne hlače in belo srajco in je bos. Glavnik, ki je za svojo starost dobro razvit, je vitke postave, kostanjevih las. Nosi temnorjavo sportno obleko.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.805, Berlin 13.515—13.545 (13.53), Bruselj 7.9112, Budimpešta 9.9063, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.9664—7.9964 (7.9814), London 275.96, Newyork 56.35—56.75 (56.65), Pariz 221.68—223.68 (222.68), Praga 167.65—168.45 (168.05), Trst 297.05.

Efekti: Celjska 170 d., Ljubljanska kreditna 123 d., Praštediona 870 d., Kreditni 170 d., Vevče 130 d., Ruše 250—260, Stavbna 50 d., Šešir 105 d., Kr. ind. dr. 280 d.

INOZEMSKE BORZE.

Curih: Beograd 9.126, London 25.18, Newyork 517.90, Pariz 20.33125, Milan 27.11, Madrid 76.50, Berlin 123.45, Dunaj 72.77, Praga 15.34, Bukarešta 3.08, Budimpešta 90.82, Sofija 3.745.

Druga velika letalska prireditev v Ljubljani

Vzorno delovanje našega Aerokluba. — 20. t. m. nastopijo v Ljubljani nemški letalci.

Ljubljana, 8. oktobra.

Vsem nam je še v spominu prvi veliki letalski dan, ki ga je priredil Aeroklub »Naša krila« v Ljubljani. Ljubljančani so tedaj imeli priliko občudovati železne ptice v zračnih višavah, ki so se producirali z najrazličnejšimi akrobacijami; marsikomu je zastajala sapa, ko je gledal, s kakšnimi drznimi leti si je osvojil človek našega stoletja zračno morje. Ogromna udeležba je že tedaj pričala, da je zanimanje za letalski sport pri nas veliko. Še razveseljivejšo sliko pa dobimo, ob delovanju našega Aerokluba, ki se je iz skromnih početkov v kratkem času razvil v eno najmočnejših in najdelavnejših naših društev. Nabavil si je že avijon »Ljubljana« in v kratkem bo plulo nad nami drugo klubovo letalo, ki ga je zgradil inž. Bloudek. Pa to še ni vse. Klubovo brezmotorno letalo je že davno dograjeno in tečaji, ki jih klub prireja za gradnjo modelov za našo mladino, je v najlepšem razmahu. Izčrpno poročilo o klubovem delovanju so podali sinoči klubovi funkcionarji na redni seji.

Uspela tekma modelov

Po pozdravu predsednika g. dr. Lajovica sta poročala najprvo gg. inž. Kuhelj in Stare o tekmi letalskih modelov, ki se je vršila v nedeljo na letnem telovadišču ljubljanskega Sokola. Tekme so se udeležili obiskovalci lanskega tečaja za gradnjo letalskih modelov, katerega namen je bil seznaniti srednješolsko mladino praktično z zakoni letanja. Po teoretičnih navodilih so udeleženci sami izdelovali pod nadzorstvom modele letal, ki sami lete in na katerih je mogoče opazovati vse pojave, ki se kažejo na velikih letalih.

Tekme se je udeležilo 7 mladeničev z 19 modeli. Poročevalec inž. Kuhelj je omenil, da je tekma v primeri z lansko zelo lepo uspela in so bili doseženi v razdaljah in v času letanja lepi rezultati, vendar ne taki, kakor so jih pri sličnih tekmah že dosegli Nemci, kjer je ta sport zelo razvit. Pihal je veter, ki je povzročil, da so se modeli predčasno spustili. Nadalje je letno telovadišče premajhno za take poskuse. Kostanji so nekaterim modelom ovirali daljši let. Končno tudi mladina, ki sicer z vnemo poseča tečaje, nima še zadostnih izkušenj za gradnjo modelov za tekmovanje.

Kljub temu so tekmovalci potolkli lanske rekorde. Tekmovali so Detter, Likar, Šircelj, Zožič, Juh, Vahtar in Menard. Detter, ki je tekmoval s 4 modeli, je dosegel največjo razdaljo 130 m v 16.6 sek. Likar je tekmoval tudi s 4 modeli in dosegel z enim 60 m v 8 sek. Šircelj je dosegel najboljši čas. Eden njegovh modelov je ostal 24 sek. v zraku. Ostali so dosegli razmeroma dobre rezultate.

Udeleženci prejmejo nagrade, in sicer Detter kot prvi prehodni model in poučno sportno knjigo, Likar in Šircelj pa knjige za gradnjo modelov. Prvim trem zmagovalcem se dovoli tudi enkratno letenje s sportnim letalom »Ljubljana«. Ostali tekmovalci dobe lepe nagrade v obliki knjig in materijala za gradnjo modelov.

Novo letalo skoro dograjeno

Nato je poročal inž. Bloudek o gradnji novega letala našega Aerokluba. V letalu montirajo notranje dele, kakor instrumente, cevi itd. Delo zahteva veliko natančnost, zato bi naglica ne bila umestna. Vendar bo letalo v enem mesecu popolnoma dograjeno in klubu na razpolago. Letalo bo ob priliki drugega letalskega dneva tudi slovesno krščeno.

Velezanimiv letalski dan

Klubov neumorni tajnik g. dr. Rape je končno poročal o predpripravah in programu za drugi veliki letalski dan, ki se bo vršil v Ljubljani 20. t. m. in s katerim bo klub proslavil tudi 5-letnico svojega obstoja.

Nemška tovarna letal Raab-Katzenstein je dala klubu 4 svoja letala s piloti in sicer letala »Schwalbe«, »Dietrich«, »Pelikan« in brezmotorno letalo, s katerim je mogoče vztrajati v zraku po več ur. S temi letali delajo nemški piloti najdrznejše zračne akrobacije. Zato bo drugi letalski dan v Ljubljani senzacija, kakoršne še nismo videli ne samo v Ljubljani, temveč tudi v drugih centrih države.

Na programu bodo razen čisto letalskih akrobacij tudi zabavne igre v zraku kakor lovenje balončkov s propelerji, dvoboj v zraku itd. Nemška pilotka se spusti s padalom na tla. Občinstvo bo lahko letelo in tekmovalo za najboljšo cenitev višočine letal, za kar bo prejelo nagrado v obliki brezplačnega letenja itd.

Klub bo preskrbel za uspešno reklamo po vsej Sloveniji tako, da se zbero 20. t. m. v Ljubljani vsi, ki se zanimajo za letalstvo. To bo impozantna manifestacija našega razumevanja za letalstvo, ki je kot prometno in obrambno sredstvo danes največje važnosti.

Pomenki ob Napoleonovem spomeniku

Še o nobenem spomeniku v Ljubljani se ni govorilo in debatiralo toliko, kakor o tem. — Vse je radovedno, kakšna bo celotna slika trga.

Ljubljana, 8. oktobra.

— No, kaj pravite? Ali bo lep?

— Bomo videli. Skoraj bi rekel, da bo prevelik za ta trg...

— Saj ne stoji na trgu, saj stoji na cesti...

— Meni se zdi, da stoji v črti.

— Plečnik ima vedno svoje muhe.

— Kaj hočemo! Verujmo!

— Preveč bel bo za to temno okoilco.

— Pa hvarski marmor! Ali ste videli, da niso niti vsi kvadri enaki! Če so dali že toliko, naj bi bili dali še sto dinarjev, da bi bil šel kdo tja doli. Zdaj so nam samo škarto.

— Saj ni res, kamnoseki so popolnoma zadovoljni.

— Vse je šlo s preveliko naglico.

— Še dobro, da je tako vreme.

— Res, še nobenega nismo tako hitro postavili, prej je bilo treba odborov, zbirateljev, prispevkov, darov, nabiranja...

— ... in narodnih veselic.

— Res, še zdaj se spominjam: s Prešernove v Zvezdi sem prišel šele zjutraj domov.

— Ravno tako je bilo, kakor da postavljamo spomenike z želodci, ne pa s srcem.

— Če se nismo napili, pa nismo nič vkup spravili.

— Zdaj rastejo pa kar čez noč.

— Zato pa včasih ni prav. Le Zoisovega poglejte, kje stoji!

— Lahko bi mu dali vsaj doprsni kip, pravijo, da je Peko ponujal zanj prostor ob vrtu.

— Zdaj je že, kar je, saj tudi tisti kamni pri St. Jakobu...

— ... vsaj otroci čeznje skačejo.

— E, dosti se je spremenilo. Jaz še pomnim, ko je stala tamle gostilna pri Šikcu, tukajle pa »numaroajns«.

— Tega človek ne razume, zakaj so cesto tako ozko napravili; saj je bila prej bolj široka.

— Pa tistile zid, kdaj bi se bil že lahko pospravil.

— Zdaj bo vsaj za galerijo pri odkritju...

— No, pa zdaj še precej čedno izgleda.

— To se mi čudno zdi, zakaj niso še tega parka odstranili, da bi šla cesta naravnost v Trnovo.

— Pravijo, da križarji niso hoteli dati.

— Pa naj se razlasti; saj tega vrta ne rabijo; le poglejte, da ni nič v njem.

— Mrtva roka.

— Saj ni res: križarji so bili baje pripravljeni odstopiti svet brezplačno.

— Potem je pa še bolj čudno, zakaj niso do zidu razširali. Le poglejte to črto: naravnost od Zvezde do trnovske cerkve.

— Res, to bi bilo nekaj! Ravno od tam so prišli Francozi.

— Pa bi se Trnovo dosti bolj približalo mestu in cesta bi šla lahko naprej naravnost v Mestni log.

— Saj včasih so Ljubljančani dosti bolj tja hodili.

— Morebiti bodo pa pozneje to naredili.

— Čemu pa potem zidajo to ograjo...

— No ja, to bo stranišče.

— Vraga, ali mora pri vsakem spomeniku v Ljubljani stati stranišče!...

— Seveda, ker so to javni trgi in križišča cest.

— Če bi šlo za to, bi bilo bolje, da se ga postavili doli ob Bleiweisovi cesti, kjer se gre na Mirje; tam je lepo križišče.

— Tam, kjer stoji ura pred Tržaško cesto.

— Tam, tam.

— Tam ni v središču mesta, je preveč na periferiji.

— O, prostor je že tu dober. Le poglejte od Zvezde, od Rimske ceste ali, kjer hočete. Od povsod se bo videl.

— To bo mogoče šele potem presoditi, ko bo vse zasajeno.

— Saj pridejo tamle drevesa.

— Zato bi se pa tudi park premaknil proti Jelačinu, pa bi imeli ravno linijo. Čemu ti ovinki.

— To bi bila pravzaprav glavna cesta proti jugu, kakor je Dunajska proti severu. na Kongresnem trgu se pa srečata.

— V tem slučaju bi prišel spomenik še mnogo bolj do veljave.

— Zdaj je le še v zakotju.

— V zakotju ni, saj se vidi od povsod.

— Boste videli, zdaj bo prišla pa še Zvezda na vrsto.

— Zvezde pa ne damo.

— Ampak recite, kar hočete, lepo se je naredilo...

— Čisto izpremenjen je ves kraj.

— Iz gmajne — pa taka lepa cesta!

— Hitro pa delajo, kar raste.

— Jaz pravim: ko bo vse urejeno, potlej se bo šele videlo.

— Kaj se hoče: je že prav, da ima Napoleon svoj spomenik.

— Saj to bo spomenik Ilirije.

— Kaj še, ljudje ga bodo po Napoleonu krstili, pa bo.

— To bo pravzaprav Napoleonov steber.

— On bi moral imeti piramido...

— ... da bi bila v nji Ilirija pokopana.

— Je že prav, da bo Napoleon gledal na Kongresni trg.

— Samo ta cesta bi morala iti od Zvezde naravnost na Trnovo — pa široka...

— ... skozi, tja do Ceste dveh cesarjev...

— No, vidite, potem bi ta cesta rezala dva tako zgodovinska kraja...

— Kaj zgodovina! Glavna stvar je, če bo ta stvar dobro izpadla.

— Zato pa zidajo to ograjo...

— Škoda stroškov: za ta denar bi se bilo lahko vse skupaj preuredilo...

— Na marsikaj se pride šele pozneje.

— Zakaj pa ne bi vse ob enem?

— Bo že! Za enkrat je tako.

— Več oči več vidi...

— Reci kdo kar hoče, nekaj lepega bo vendarle...

— Pa če bo gledal Napoleon proti severu in Ilirija proti jugu, prokleto, tudi to lahko nekaj pomeni...

— Saj res, Ilirija bo gledala tja dol...

Tako gre razgovor ves dan, po dva, po trije, po štirje, znanci in neznanci. Še nikoli niso Ljubljančani tako spremljali dela graditeljev, kakor sedaj. Toliko raznih misli, nasvetov, kritike, ugovorov in zopet priznanja in pritrjevanja še ni bilo ob nobenem spomeniku. Zdi se, da se z koščki kamenov, ki se krešejo pod udarci kladivov od belega hvarskega mramorja, krešejo ob enem tudi misli Ljubljančanov in ob enem z udarci padajo besede, ki klešejo spomenik prav tako, kakor udarci sami in vse je samo dokaz, kako raste monument v srcu Ljubljane in Ljubljančanov. Ne da se reči, da ni pri tem mnogo zdravih in pametnih misli. Toda vsi se zavedajo, da prihajajo prepozno, kajti spomenik raste po svojem načrtu in kamnoseki molče udarjajo na trdi kamen. Vse samo čaka, kako bo izgledalo in vsi imajo samo dve želji, da bi bili delavci pravočasno gotovi in da bi bilo v nedeljo lepo vreme. Vse drugo, pravijo, se bo že uredilo. In kdor more, odnese vsaj en košček škrli domov za spomin na Napoleonov spomenik.

KRASNE TLAKOVE

za veže, cerkve, podobne šamotnim, izdeluje in poklada **Cementarna GOSTINČAR,** Pežata, p. Dol pri Ljubljani.

Dva požara v novomeški okolici

Novo mesto, 8. oktobra.

Snoči ob 8. je bila novomeška gasilska bramba nenadoma alarmirana, da je v Potočarski vasi izbruhnil nevaren požar. Požarna bramba se je takoj odpeljala v Potočarsko vas, kjer je gorelo pri posestniku Antonu Erštetu. Ker je bila voda pri rokah, so imeli požrtvovalni ognjegasci razmeroma lahko delo in so kmalu pogasili ogenj v svinjakih. Požar je nastal po vsej priliki na ta način, da so padle iskre lokomotive na slamnato streho svinjakov ter zanetile ogenj. Pravočasnemu nastopu novomeških gasilcev je treba pripisati, da je bil ogenj lokaliziran. Posestnik Erštet ima razmeroma neznatno škodo.

Ob 2. zjutraj je v Novem mestu ponovno zatulila sirena. Požarna bramba je bila obveščena, da gori hiša z vsemi gospodarskimi poslopji posestnika Jožeta Onička na Hribu v občini Šmihel-Stopiče. Novomeški ognjegasci so morali ponovno nastopiti. Ko so prispeli na kraj požara, je bila hiša posestnika Oniča že vsa v plamenih. Žene so nosile vodo v škafih, ne da bi mogle vplivati na požar, ki se je naglo širil in zajel vsa gospodarska poslopja. Ker stoji hiša posestnika Oniča na samem, ni v bližini nobene vode. Gasilci so se morali omejiti na razdiralno delo. Proti jutru se jim je končno vendarle posrečilo, da so ogenj popolnoma zatrli. Posestniku Oničku je zgorela hiša z gospodarskim poslopjem, shrambo za pridelek, hlevi in zidanica do tal. V zidanici je nastala tekom požara eksplozija. Ogenj je zajel kotle z žganjem, ki so eksplodirali z močno detonacijo ter razrušili zidanico.

Vse kaže, da je bil ogenj podtaknjen. Orožniki so še ponoči prijeli 24-letnega Janeza Bartola, ki je baje zanetil ogenj iz maščevalnosti. Bartola so odvedli v novomeške zapore. Sum je padel nanj tudi zato, ker je še nedavno porezal posestniku Oničku v vinogradu trte. Škoda, ki jo trpi posestnik Oniček, znaša 80.000 Din.

Novomeški gasilci so morali zadnja dva dni pogasiti kar štiri požare. Možje so zaradi naporov in požrtvovalnega gašenja popolnoma izčrpani.

Umreti je hotel

V nedeljskem večernem vlaku sta se vozila iz Škofje Loke v Ljubljano mlada zaljubljenca. Potniki so postali pozorni na zaljubljenca, ker sta začela kar vpričo njih razpravljati o svojih križih in težavah. Razburjal se je zlasti on. Nenadoma je vstal in pritisnil svoji spremljevalki krepko zaušnico. Dekle se ni še prav zavedlo, ko je skočil k oknu, ga naglo odprl in hotel skočiti iz drvečega vlaka. K sreči so takoj priskočili potniki in ga potegnili nazaj.

— Pustite me, da napravim konec! je kričal obupanec.

— Ne norite! Sedite in pomirite se!

Ko je dekle videlo, da je položaj resen, je začela fanta miriti.

— Saj ni bilo tako, kot misliš! Če pojde tako naprej, ne bom smela nobenega moškega več pogledati!

— Jaz že vem, kako je bilo. Zadostuje mi, da si plesala z njim! Pustite me! je zakričal nad sopotniki, iztrgal se jim in vnovič skočil k oknu. Zopet ga je dopri in zopet se je moralo truditi par gospodov, da so ga posadili na klop.

— Najbrže se ga je nalezel, da počenja neumnosti, je menil starejši gospod, ki je menda edini ostal miren spričo splošnega razburjenja.

Mladenič se je polagoma umiril, vsaj zdelo se je tako, dekle je ihtelo, med potniki pa se je razvil zanimiv pogovor o ljubezni, ki zahteva vedno več žrtev.

— Ko se mu izkadi vino ali ljubezen iz glave, bo drugačnih misli, je menila starejša gospa. Ni še izgovorila teh besed, že se je obupanec vnovič iztrgal svojim rešiteljem in planil k oknu. In drugič se je ponovil razburljiv prizor.

— Pustite me umreti! Nič mi ni do življenja!

— Kaj naj storim, da te prepričam, da se motiš? ga je vprašalo dekle.

— Kar hočeš! Med nama je vse končano!

Mladenič je skušal med vožnjo do Ljubljane še parkrat skočiti skozi okno, pa so ga sopotniki zadržali. Ko je vlak privozil v Ljubljano, je vsem odleglo.

— Tragikomedija je pri kraju! Zdaj naj naredi, kar hoče, samo da ne bomo videli!

Čez dobro uro sem srečal znanca pred pošto.

— Veš kaj? mi pravi. Pravkar sem srečal tistega prismojenca iz vlaka. Zdi se mi, da se je že streznil, ker promenira po Šelenburgovi.

— Potem je bil pa hitro ozdravljen! Čudni so današnji zaljubljenci!

Prosveta

Repertoar Narod. gledališča v Ljubljani

Drama.

Začetek ob 20.

Torek, 8.: Zaprto.
Sreda, 9.: Faust. Red C.
Četrtek, 10.: Velika abeceda. Red D.
Petek, 11.: zaprto.

Opera.

Začetek ob pol 20.

Torek, 8.: Švanda dudak. Red A.
Sreda, 9.: Zaprto.

Rubinsteinov koncert

Včeraj je v Unionski dvorani koncertiral Artur Rubinstein, eden izmed najznamenitejših pianistov sodobnosti. Rojen v Varšavi, je baje že s tremi leti spretno igral klavir, bil pozneje učenec Bartha in raznih drugih velikih učiteljev ter je že zgodaj postal znan v evropskih glasbenih krogih kot izvrsten pianist. Koncertiral pa je tudi v obeh Amerikah, južni in severni, ter lani n. pr. absolviral 189 koncertov, kar je v enem letu vsekakor silno mnogo. Iz razgovora z njegovim jugoslovenskim manažerjem sem zaznal, da obsega njegov repertoar nad 12 koncertnih programov, da pa ima z koncerte v Jugoslaviji (Zagreb, Novi Sad, Beograd, Ljubljana itd.) le dva programa, da mu je Brahms najbolj pri srcu, da navzlic ogromnim honorarjem živi sila preprosto in solidno, da ga ovira pri ravnokar izvajanih koncertih napad revme v ramenih, vsled česar pospešuje tempe, da bi prišel preje do počitka itd. itd. Manažerji radi govore iz polnih ust; v tem slučaju pa bo menda dovolj resnice v tem, kar sem slišal.

Glavno pa je, da je včerajšnji koncert dokazal, da imamo v Ljubljani razmeroma zelo mnogo koncertne publike, ker je bil večer obiskan, in to pianistični, kakor so ga pri nas deležni le redki umetniki. Na sporedu je bil Brahms, Schubert, Debussy, Busoni, Stravinskij, Chopin in Albeniz. Umetnik pa je moral dodati še več točk. Brez tehnike ni umetnosti. Odveč bi bilo poudarjati to in ono plat njegove odlične igre. Z mehko, ženskonežno igro druži skoro strahovito silo, ki je zlasti v Stravinskega suiti iz baleta »Petruška« prišla do mogočnega izraza. V tej točki je dosegel tudi višek klavirske zvočnosti, novih pianističnih efektov in še neslišanih kombinacij. Baje je suito Stravinskij sam priredil za Rubinsteina.

Publika je njegovim izvajanjem sledila z veliko pazljivostjo ter ga po vsaki točki obsipala z gromkimi aplavzi. Rubinstein se je o nji izrazil zelo laskavo in se bo z veseljem odzval ponovnemu vabilu v Ljubljano. **E. A.**

Švanda dudak nocoj v ljubljanski operi. Ker je tenorist Vičar iz Zagreba vsled bolezni moral odpovedati današnjo predstavo odnosno nastop v Krenekovi operi Jonny svira, se poje nocoj za abonente reda A Weinbergerjeva komična opera Švanda dudak, ki je pri premijeri v soboto stijajno uspela. Švanda dudak je komična opera v najboljšem pomenu besede, polna lepih sočnih melodij, izredno bogate instrumentacije in to v modernem smislu. Po svoji vsebini, kakor tudi v posameznih vlogah je izredno privlačna. Nosilci glavnih vlog, gospa Thierry-Kavčnikova in Poličeva ter gg. Janko, Kovač, Rumpel in Križaj so naravnost izvrstni. Režija je gospoda Krivickega, dirigira pa opero ravnatelj g. Mirko Polič. Predstava se vrši za abonente reda A.

Goethejev »Faust« se vprizori v ljubljanski drami za abonente reda C.

Številne nesreče in nezgode

Ljubljana, 8. oktobra.

Včeraj in davi so pripeljali v ljubljansko bolnico zopet več žrtev nesreč, ki so se pripetile v raznih krajih Slovenije. Najtežja nesreča se je pripetila v Loki pri Zidanem mostu. Marija Straus, 30-letna hči progovnega čuvaja, ki je božjastna, je imela v nedeljo hud epileptičen napad, med katerim je omahnila in padla naravnost na štedilnik. Vnela se ji je obleka in sirota je začela goreti. Včeraj so hudo opečeno prepeljali v bolnico.

Žrtvi lastne neprevidnosti sta postala 19-letni mizarski pomočnik Pavel Jančar iz Zadvora in 15-letni Pavel Ravnihar, sin vpokojenega rudarja iz Zagorja. Jančar je vpokojenega staknil samokres, s katerim se je davi doma igral. Fant najbrž še nikoli ni imel orožja v rokah, kajti nenadoma se je samokres sprožil in krogla ga je zadela v desno nogo. Prepeljali so ga v bolnico. — Še bolj nepreviden je bil Ravnihar. Tega je 21. septembra njegov tovariš po nesreči ali menda v šali ustrelil s flobertom v desno nogo. Ker je bila rana neznatna, se Ravnihar ni zmenil za njo. Toda to se mu je bridko maščevalo. Nastalo je zastrupljenje in noga je začela otekati. Včeraj so ga morali z zastrupljeno nogo prepeljati v bolnico. Njegovo stanje je zelo kritično in bati se je, da mu bodo morali nogo amputirati.

Ivana Avblja, 2-letnega delavčevega sinčka, je v Lukovici na paši konj brcnil v glavo. Dečka so v bolnici obvezali in je zavod že zapustil. Viljem Pestator, 44-letni delavec, zaposlen pri stavbni družbi »Probuda«, je včeraj v Cerknici razstrelieval skalovje. Nesreča je hotela, da je naboj prezgodaj eksplodiral. Pestator je bil nevarno ranjen na obrazu in je moral v bolnico.

*

Včeraj smo poročali o karambolu med tramvajem in poštnim avtomobilom v Prešernovi ulici. V našem uredništvu se je zglasil šofer poštnega avtomobila Viktor Kristan, ki je izpovedal, da je vozil pravilno po desni strani in da je tudi signaliziral s hupo. Tramvajski sprevodnik ga je moral na vsak način videti in tudi slišati, kljub temu pa voza ni ustavil, marveč je z enako hitrostjo drvel dalje ter se zaletel v avtomobil, ki se na prostoru med tračnico in pločnikom ni mogel umakniti.

Beležnica

Koledar.

Danes: Torek, 8. oktobra 1929, katoličani: Brigita, pravoslavni: 25. septembra. Eufrosimija.

Današnje prireditve.

Opera: Jonny svira. A.
Kino Matica: Nevidna velesila.
Kino Ideal. Morska zvezda.
Kino ljubljanski dvor: Podzemni svet.

Dežurne lekarne.

Danes: Piccoli, Dunajska cesta, Bakarčič, Sv. Jakoba trg.

— **Službeno iz LHP-a.** Seja uprav. odbora se vrši jutri, v sredo, ob 20. v damskem salonu kavarne »Emona«. Naprošajo se vsi gg. odborniki, da ji prisostvujejo. — Tajnica.

Začetek delovanja trgovskega društva „Merkur" v Sloveniji

Zagrebški »Merkur«, ki ima po zakonu pravico delovanja na vsem teritoriju kraljevine Jugoslavije, je dosedaj vršil svoje delo po vseh drugih pokrajinah razven Slovenije. Toda razni vzroki so bili merodajni, da se je društvo »Merkur odločilo nuditi intelektualnim delavcem trgovskega in industrijskega stanu priliko, da se poslužujejo ugodnosti, ki jih nudi članstvu »Merkur« s svojo bolniško blagajno.

V prvi vrsti pride v poštev Ljubljana, kot kulturni in gospodarski center »Slovenije«. Mesto Ljubljana šteje s predmestji okoli 80.000 perbivalcev, ima zelo razvito trgovino ter je važen tujsko-prometni center, oziroma izhodišče za naše divne alpske pokrajine. Tudi industrija se razvija, kulturni delavci delajo z elanom, ki je svojstven inteligentnemu napredujočemu narodu, znanemu po svoji pridnosti in vztrajnosti. Avtomobilizem se v Sloveniji razvija bolj kakor v drugih krajih države, ker ima naravne pogoje radi dobro izpeljenih cest.

V takih razmerah, ko gospodarsko življenje napreduje skokoma ter je v tej panogi zaposleno vedno večje število ljudi, je važno vprašanje socijalnega zavarovanja, zlasti bolniškega zavarovanja. V Ljubljani obstojate dve, instituciji bolniškega zavarovanja, OUZD ter Trgovsko bolniško in podporno društvo. Kljub obstoječim ustanovam se je vendar čutila potreba in izražala želja, da hrvatsko trgovsko društvo »Merkur« dá možnost svojim bivšim članom, ki so se preselili v Slovenijo, posluževati se še nadalje ugodnosti svojega zavarovanja. Zlasti kar se tiče hitrejšega poslovanja v primerih bolezni, brez nepotrebnega birokratizma, upošteva »Merkur« načelo našega poslovnega sveta »time is money«. »Merkur« nudi večje udobnosti s tem, da poenostavi izbiro zdravnika, zdravljenje pri specijalistih, plača II. razred bolnice, ozir. omogoči zdravljenje v sanatoriju »Leonišče«. Podporna doba za zdravljenje članovih obitelji v bolnici je podaljšana, istotako za slučaj brezposelnosti člana. V splošnem se lahko reče, da odgovarja zavarovanje pri »Merkurju« vsem zahtevam, ki jih more staviti privatni nameščenec inteligentnim poklicem. Kakor znano, obstoji hrvatsko trgovsko društvo »Merkur« že dolgo vrsto let ter je pokazalo tekom svojega obstoja, kako zna skrbeti za svoje članstvo, da mu omogoči čim hitrejšo in preciznejšo pomoč, in to v taki obliki, kakor jo je član vajen in jo zasluži. Zato se »Merkur« trudi, da prepreči vsako nezaupanje člana do zdravnika, kakor ga večkrat izzove »Massenarbeit« v ambulatorijih, ter hoče navezati stike med zdravnikom in bolnikom v čisto zaupni obliki.

Društvo »Merkur« no misli s tem, da razvija svoje delovanje v Sloveniji popolnoma nič na kako konkurenco že obstoječim institucijam. Ono je vsak čas pripravljeno, da združi v eni obliki zavarovanja sorodne ustanove, ker mu gre edino za res stanovske interese, vso strankarstvo ali plemensko ozkosrčnost a limine odklanja.

S tem, da bodo privatni nameščenci v Sloveniji člani organizirane bolniške blagajne »Merkurja«, ki združuje po vsej državi tako veliko število članstva, bodo mogli biti deležni res prvovrstnih udobnosti za slučaj bolezni. Edino velika množina članstva omogoča ustanovi nuditi pomoč v vseh ozirih, prihajaočih v poštev.

Bolniška blagajna »Merkurja« v Zagrebu, razširjajoča svoje delovanje na Slovenijo, vrši eminentno važno delo; stanovski interesi članov bodo dosti bolj zavarovani kot drugje in nobenega dvoma ni, da se bo privatno nameščenstvo v Sloveniji v velikem številu pridružilo. Zato želimo novemu pokretu iskren uspeh. 569/n

V šoli.

Profesor: Kdo je bil prvi radiotehnik?

— Adam, gospod profesor.

— Ni mogoče!

— Seveda je, kajti iz njegovega rebra je bil narejen prvi govoreči aparat.

Najvažnejše.

— Koga smo povozili?

— Mislim, da je pismonoša.

— Izstopi torej in vprašaj, če ima za nas kaj pošte.

Dnevne vesti.

— **Kongres slovanski filologov.** Prvega kongresa slovanskih filologov v Pragi se udeležuje 544 filologov, od teh 183 iz inozemstva. Kongres je otvoril v nedeljo dopoldne predsednik prof. Matija Murko, ki je podal kratek pregled razvoja slavistike od Dobrovskega, Šafařika in Kollara do ruskih slavistov l. 1903, ki so postali predhodniki praškega kongresa. V imenu vlade je pozdravil kongres dr. A. Štefanek, v imenu Prage županov namestnik prof. Svoboda, v imenu češkoslovaške znanstvene ustanove pa predsednik Akademije znanosti Zubaty. Po tem so pozdravili kongres zastopniki posedinia držav. Nemčija je poslala na kongres 19 delegatov. Avstrija 7, Bolgarija 8, Danska 2, Estonska 1, Severna Amerika 1, Finska 2, Francija 17, Anglija 2, Grčija 1, Italija 4, Latvija 2, Litva 1, Norveška 1, Poljska 48, Rumunija 6, sovjetska Rusija 9, Švedska 4, Švica 3, Jugoslavija 24 in Vatikan 1. Zvečer so si udeleženci kongresa ogledali v veleseimski palači film o češkoslovaških pisateliih. Včeraj zjutraj se je pričelo delo kongresa po sekcijah.

— **Novi bankovci.** Velika tvornica ban, kovcev Narodne banke na Topčideru je že dograjena in opremljena. Nabavljeni so vsi klišeji in kmalu začno izdelovati nove bankovce kraljevine Jugoslavije, a sedanji bankovci pridejo iz prometa.

— **Natečaj častnikov za sprejem v zrakoplovstvo.** Razpisan je natečaj za sprejem 60 častnikov iz vseh vrst orožja v zrakoplovstvo, kjer se bodo vežbali za izvidnike in pilote. Kandidati morejo biti samo podporočniki, ki so služili najmanj eno leto v vojski in imajo dobro oceno. Prijave sprejema komanda zrakoplovstva do 20. t. m.

— **Nalezljive bolezni v ljubljanski oblasti.** Od 15. do 21. septembra je bilo v ljubljanski oblasti 30 slučajev tifuznih bolezni, 12 griže, 8 škrlatinke, 3 ošpic, 29 davice, 3 dušljivega kašlja, 4 šena in 3 krčevite odrevenelosti.

— **Živalske kužne bolezni v ljubljanski oblasti.** Od 23. do 29. septembra je bilo v ljubljanski oblasti 9 slučajev mehurčastega izpuščaja goved, 15 svinjske kuge, 16 svinjske rdečice in 9 perutninske kolere.

— **Za mrtvega proglašen.** Okrožno sodišče v Mariboru je uvedlo postopanje, da se proglasi za mrtvega posestnik v Dankovcih Franc Lendvai, ki je odšel pred 18 leti v Severno Ameriko in se ni več oglasil.

— **Dražba lova.** V petek 18. t. m. ob 10. dopoldne se bo vršila v pisarni sreskega poglaavrstva v Litiji javna dražba občinskega zakupnega lovišča Gradišča.

— **»Uradni list dravske banovine«.** »Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti« je s številko 99 z dne 7. t. m. izpremenil svoj naziv in se imenuje odslej »Uradni list dravske banovine«.

— **Vojna muzička šola v Vrščcu.** V to šola se letos sprejme še nekoliko učencev, ki so dovršili z dobrim uspehom štiri razrede osnovne šole. Prošnje je treba poslati komandi šole do 25. tm. Kandidati naj se takoj javijo pri kapelniku dravske divizije ob uradnih urah v vojašnici vojvode Mišiča, Metelkova ulica 2, Ljubljana.

— **Še je čas,** da se naročite na **»Zbore«** (letošnji letnik), revijo nove zborovske glasbe, ki jo izdaja pevsko društvo Ljubljanski Zvon. Prvi letniki so razprodani. Naročnina za Jugoslavijo 50 Din.

— **Zorko Prelovec: Album slovenskih narodnih pesmi** za en glas s klavirjem se dobi v vseh knjigarnah.

— **Vreme.** Vremenska napoved nam obeta večinoma nestanovitno vreme. Včeraj je bilo lepo samo v Beogradu in Sarajevu, drugod pa oblačno. Najvišja temperaturi je znašala v Beogradu 25.7, v Zagrebu, Splitu in Sarajevu 24, v Mariboru 22, v Skoplju 20, v Ljubljani 17.6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 764.5 mm, temperatura je znašala 10.4

— **Smrtna nesreča.** V ponedeljek popoldne je peljal posestnik in kovač M. Petrič iz Prečne z deskami naložen voz iz Straže v Novo mesto. Na klancu v Kandiji se je hotel izgoniti nekemu drugemu vozu. Pri tem pa je zadel tako nesrečno ob zid, da je padel pod kolo svojega težko naloženega voza. Petrič je zadobil težke notranje poškodbe in so ga morali takoj prenesti v bližnjo bolnico usmiljenih bratov. Zdravniki so kmalu ugotovili, da je vsaka pomoč zaman. Petrič je še istega dne umrl.

— **Smrtna kosa.** Včeraj je umrl uradnik tvrdke Schneider & Verovšek g. Franc Šramel. Pogreb bo jutri ob 15.30 iz mrtvašnice splošne bolnice. Blag mu spomin. Težko prizadeti rodbini naše iskreno sožalje!

— **Dve žrtvi eksplozije v Krupnju.** V selu Krupnju pri Šibeniku je eksplodirala mina, in trije otroci posestnika Čudine so bili težko ranjeni. En deček je bil smrtno nevarno opečen in je v bolnici kmalu po prevozu podlegel poškodbam, dočim je drugi, 15letni Peter, umrl včeraj. Njuna sestrica bo najbrž oslepela. Njeno stanje je brezupno.

— **Dva poskušena samomora v Zagrebu.** Včeraj sta bila v Zagrebu zopet dva slučaja poskušenega samomora in oba samomorilna kandidata sta pila octovo kislino. Prva samomorilna kandidatinja je bila služkinja Ana Petek, katero so s težkimi notranjimi opeklinami prepeljali v bolnico. Njeno stanje je zelo kritično. Popoldne so našli ob Savi nezavestnega pekovskega obrtnika Mirka Jakopiča. Kraj njega je ležala stekleničica octove kisline, katero je izpil. Tudi njega so prepeljali v bolnico. Kaj je oba gnalo v smrt, ni znano.

— **Zažgal lastno hišo, da pride do zavarovalnine.** Iz Velike Branske je te dni seljak Lazar Besedić odšel v Koprivnico na sejem, ta čas pa mu je doma zgorela hiša. Preiskava je dognala, da je Besedić pred odhodom pustil v senu gorečo svečo. Ko je sveča dogorela, se je seno vnelo in hipoma je bila vsa hiša v plamenih. Besedić je bil namreč zavarovan za 30.000 Din, hiša pa je bila zadolžena za 12.000 Din. Pri aretaciji je požig priznal. Orožniki so ga izročili sodišču.

— **Samomor dijaka v Zemunu.** V nekem zemunskem lokalu se je v nedeljo zvečer ustrelil dijak Miodrag Glišić. Vzrok samomora ni znan, zdi se pa, da ga je potrl neuspeh v šoli.

— **Težka tramvajska nesreča v Sarajevu.** Včeraj se je v Sarajevu pripetila precej težka tramvajska nesreča. Neka ženska je hotela tik pred kolodvorom pred tramvajem čez cesto, pa jo je voz podrl in povozil. Tramvaj ji je zmečkal obe nogi. Prepeljali so jo v bolnico, kjer so ji morali nogi amputirati. V bolnici so ugotovili, da gre za seljakinjo Stano Knežević.

Kino Ljubljanski dvor
Telefon 2730

Premijera! Danes!

‚Podzemski svet'

Kriminalni film iz nižin življenja.
Evelin Brent! J. v. Sternberg
Ob 4., ¼7., ½8. in 9. uri.

— **Požar pri Ptuju.** V nedeljo ponoči je začelo goreti pri posestniku Savcu v Krčevini pri Ptuju. Gorelo je gospodarsko poslopje. Na pomoč so takoj prihiteli ptujski gasilci, katerim se je posrečilo obvarovati vsaj sosedna poslopja. Škoda znaša 20.000 Din.

— **Samomor ptujskega knjigovodje.** V soboto so pogrešali 31letnega knjigovodjo Franca Severja, zaposlenega pri železnici. V nedeljo dopoldne so ga našli mrtvega. Spil je večjo količino lizola in si prerezal žile na rokah. Sever je bil oženjen in oče dveh otrok. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano.

Iz Ljubljane

Poziv ljubljanskim pevcem!

Jutri ob 17.15 se pripeljejo v Ljubljano z brzovlakom iz Maribora člani sokolskega pevskega zbora iz Moravske Ostrove, ki koncertirajo še isti večer ob 8. uri v dvorini Filharmonične družbe. Pevski zbor Glasbene Matice kot tačasni zastopnik ljubljanskih pevskih zborov vljudno vabi in prosi vse člane ljubljanskih pevskih zborov, da pridejo ob 5. uri pop. na glavni kolodvor k sprejemu. Obenem jih pozivlja, da v mnogobrojnem številu posetijo večerni koncert, prvi nastop slovanskih pevcev z najskrajnejšega severnega kota češkoslovaške zemlje v Ljubljani.

—lj **Sokolski pevski zbor iz Moravske Ostrave** priredi jutri ob 20 koncert v filharmonični dvorani. Pozivamo vse sokolsko članstvo in mladino iz Ljubljane in okolice, pa tudi vse sokolstvu naklonjeno občinstvo, da se udeleži tega koncerta v čim večjem številu. Porabimo to priložnost tudi za to, da se bratom iz Moravske Ostrave oddolžimo za iskreni in navdušeni sprejem, ki so ga priredili letos naši sokolski ekspediciji, ko je potovala v Poznanj. Vzlic triurni zamudi vlaka so nas v Moravski Ostravi bratje in sestre čakali do 3. ure ponoči ter nas sprejeli in pogostili s pravo slovansko gostoljubnostjo. — Naj bo jutri filharmonična dvorana premajhna!

—lj **Dunajski gostilničarji v Ljubljani.** Davi je stal pred »Slonom« velik potniški avtobus tipa »Saurer«, poln potnikov v belih avtomobilskih plaščih. Bili so dunajski gostilničarji — 32 po številu — ki so na družabnem potovanju v Benetke. Gostje so prispeli okoli polnoči v Ljubljano, od koder so ob 8 nadaljevali potovanje preko Postojne in Trsta v Benetke.

—lj **Ilirske svečanosti v Ljubljani.** Poleg otvoritve ilirske razstave, o kateri smo včeraj poročali in ki se izvrši v soboto dne 12 oktobra ob 11. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma, je na programu druga prireditev in sicer popoldne ob 15. uri v **dramskem gledališču dijaška akademija,** katero prirede gojenke mestne ženske realne gimnazije pod vodstvom svojih profesorjev. Gojenke vprizore v francoskem jeziku prvo in zadnje dejanje Maeterlinckove drame »Modra ptica«. Na programu je poleg tega še nekaj deklamacij, muzikalnih točk in naposled efektna živa slika. Za dijaško akademijo so postavljene globoko znižane dramske cene. Predprodaja se vrši od jutri dalje pri dnevni blagajni v operi. Občinstvo opozarjamo na to akademijo, katero prav posebni namen je ta, da pokaže, kako uspešno se udeležuje naša mladina v svojih šolskih zavodih v francoskem jeziku. Isti dan zvečer bo od pol sedme do pol osme ure na Valvasorjevem trgu svečana razsvetljava novega spomenika Iliriji oživljeni, na trgu pred spomenikom pa bo promenadni koncert naše izredno marljive in izvrstne železničarske godbe društva »Sloga« pod vodstvom kapelnika g. Svetla. Nato bo ob 20. uri v vseh unionskih prostorih Napoleonov večer. O tem jutri.

—lj **Slovanska zborovska pesem** bo imela zopet svoj praznik in sicer v sredo, dne 9. t. m. zvečer v dvorani Filharmonične družbe. Ta večer nastopi izvrstni sokolski moški pevski zbor s pestro izbranim programom, pod vodstvom svojega dirigenta češkega skladatelja F. M. Hradila. Program je pestro izbran, iz starejše in novejše češke zborovske literature. Na eni strani opozarjamo na krasen zbor Křižkovskega Utopljenka, ki je tudi pri nas že desetletja znan in udomačen, na drugi strani na izredno efekten a težek Janáčkov zbor Sedemdesettisoč, ki opeva boje češkoslovaških legijonarjev. Ta zbor so peli pri nas svoječasno praški učitelji in je eden najtežjih čeških moških zborov. Da niso pozabili bratje Moravani na prelepo moravsko in slovaško narodno pesem, v katero so vpletli tudi našo Miško, je skoro samo po sebi umljivo, saj si danes težko predstavljamo koncertni program brez največjega slovanskega bisera narodne pesmi. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

—lj **Regulacija Vegove ulice in Valvazorjevega trga** bo te dni končana. Trg in ulica sta dobila sedaj enotnejše lice. Vegova ulica je domala že urejena. Pred parkom Glasbene Matice so nasadili celo vrsto dreves, istotako na nasprotni strani. Park je sicer nekoliko višji od ceste, vendar to ne moti, ker so odsekani rob lepo zadelali z rušami. Hiša poleg realke je dobila nove, lepo zaokrožene stopnice, istotako so morali položiti tudi stopnice pred »Panjem«, kjer je bila cesta znižana najmanj za en meter. Drevesca so nasadili tudi pred zidom bivšega knežjega dvorca ter na Emonski cesti od Jelačinove hiše do Cojzove ceste. Sedaj regulirajo samo še Soteško, katero so tudi znižali, dalje Knezovo in Hilšerjevo ulico ter prostor okoli spomenika. Spomenik je že precej visok in bodo nemara še danes ali jutri položili zadnje kvadre. Sedaj urejajo tudi še prostor od križevniškega zidu do križevniškega vrta, katerega tlakujejo z granitnimi ploščami v širini 6 ali 7 metrov. Tudi ta prostor bo lepo zaokrožen.

—lj **Trgovci!** Jutri se vrši v prostorih restavracije »Zvezda« prvo letošnje družabno predavanje Trgovskega društva »Merkur«. Predava prof. dr. Blaž Svetel o temi »Napoleon in Slovenija«. Pozivamo cenjene gg. tovariše, da posetijo to predavanje polnoštevilno. Načelstvo gremija trgovcev.

—lj **Pri javni borzi dela v Ljubljani je v času od 1. januarja do 5. oktobra 1929 iskalo delo 5447 moških, 1168 žensk, skupaj, 6615 brezposelnih. Prostih mest je bilo 5508 moških, 664 žensk, skupaj 6172. Posredovanj se je izvršilo 2879 moških, 479 žensk, skupaj 3358. Odpotovalo je 1419 moških, 58 žensk, skupaj 1477. Odpadlo je 666 moških, 384 žensk, skupaj 1050. Dne 5. oktobra 1929 se nahaja v evidenci 483 moških, 247 žensk, skupaj 730 brezposelnih. Delo išče: moški:** 15 hlapcev, 1 drvar, 1 pečar, 2 žebljarja, 7 kovačev, 8 železostrugarjev, 3 kleparji, 1 brusač orodja, 1 graver, 1 strojni tehnik, 9 str. ključavničarjev, 1 elektromehanik, 2 elektromonterja, 2 lesostrugarja, 1 rezbar, 5 urarjev, 14 mizarjev, 3 kolarji, 6 žagarjev, 1 pletar, 1 sedlar, 1 dežnikar, 2 usnjarja, 1 tapetnik, 31 krojačev, 17 čevljarjev, 1 čevljarski prirezovalec, 7 brivcev, 4 knjigovezi, 1 karton. delovodja, 5 mlinarjev, 10 pekov, 5 mesarjev, 5 natakarjev, 2 slikarja, 2 gradbena tehnika, 1 črkostavec, 22 pisarn. slug, 43 pomožn. tovarn. delavcev, 15 kurjačev, 5 automehanikov, 44 trgov. pomočnikov, 85 navadnih delavcev, 19 knjigovodij, 42 zasebnih uradnikov, 2 lesna manipulanta, 1 ekonom, 15 stavb. ključavničarjev, 6 vajencev; **ženske:** 11 pisarniških moči, 3 kontoristinje, 8 prodajalk, 1 hotelska blagajničarka, 1 gostilniška kuharica, 8 natakaric, 5 šivilj, 1 šivilja perila, 1 šteparica, 3 šivilje slamnikov, 25 navadn. tovarn. delavk, 55 dninaric, 14 kuharic, 3 sobarice, 42 služkinj, 6 postrežnic, 2 vajenki. **Delo je na razpolago: moškim:** 8 hlapcem, 5 mizarjem, 22 čevljarjem, 8 zidarjem, 9 tesarjem, 4 pleskarjem-soboslikarjem, 1 sodarju, 1 kamnoseku, 2 pečarskim pomočnikom, 2 kleparjem, 10 navadn. delavcem, 1 slaščičarskemu pomočniku, 2 mlinarskim pomočnikom, 2 pekovskim pomočnikom, 400 tesačem, 1 stavb. ključavničarju, 1 steklarskemu pomočniku, 2 sedlarskim pomočnikom, 40 rudarjem, 1 pilarju, 1 kovaškemu pomočniku, 3 elektromonterjem, 4 krojaškim pomočnikom, 2 krznarjem, 2 brivskim pomočnikom, 1 klobučarskem pomočniku, 1 litografu, 3 kravarjem, 1 natakarju, 1 ml. slugi, 15 vajencem, **ženskam:** 3 šiviljam za perilo, 1 pletilki, 2 služkinjam, 1 kmečki dekli, 4 vajenkam.

Zimske plašče
za gospode in dame
Manufaktura

Reprezentant:
Josip Plankar, Ljubljana
Šelenburgova ul. 4
Kreditiramo!
-ada

—lj **Odhod cirkusa Konrado.** Snoči je bila v cirkusu Konrado poslovilna predstava, ki pa je bila znatno skrajšana. Cirkuško osobje je namreč že pospravljalo in podiralo šotore. Danes cirkus zapušča Ljubljano. Z uspehom je lahko zadovoljen.

—lj **Jezdni odsek »Sokola«** v Ljubljani pozivlja vse brate jezdece na važen sestanek v sredo dne 9. tm. v kavarni »Prešeren« ob 19.30. Zdravo! Odbor.

—lj **Sokolska župa Ljubljana.** Sklicujoč se na zadnjo župno okrožnico, pozivamo ponovno vse članstvo društev naše župe, predvsem Ljubljane in okolice, da se udeleži v čim večjem številu koncerta češkega sokolskega zbora iz Moravske Ostrave v Filharmonični dvorani v Ljubljani jutri 9. t. m. ob 20. uri. Istočasno pozivamo članstvo, da se udeleži sprejema na kolodvoru v civilu z znakom jutri ob 17.19 uri. Dolžnost naša je, da posvetimo našim češkim bratom vso pažnjo tako pri sprejemu, kakor tudi pri koncertu, ki je prvi te vrste v Ljubljani. — Zdravo! — Župno starešinstvo.

—lj **Obrtnike v Ljubljani opozarja Zveza** obrtnih zadrug v Ljubljani, da se vrše vsako sredo občezanimiva predavanja, ki jih prireja Trgovsko društvo »Merkur« v okviru »Trgovske in obrtniške ljudske univerze«. Vabimo vse obrtnike, da se v častnem številu udeleže teh predavanj. Prvo predavanje bo jutri ob 20. v restavraciji »Zvezda«.

Med 7 prednostmi ena:
Velik kos

in vendar najčistejše, najžlahtnejše jedrnato milo. — Zraven tega priročno in tako izdatno, da je za rabo res najcenejše
Schichtovo Terpentinovo Milo

—lj **Predavanje o spolnih boleznih.** Na samaritanskem tečaju Rdečega križa, ki se bo vršil danes 8. t. m. ob 7. zvečer v veliki dvorani OUZD na Miklošičevi cesti št. 20, bo predaval g. dr. Jakša o spolnih boleznih. Opozarjamo na to važno predavanje.

—lj **Zgubil se je lovski pes** ptičar temnorjave barve, znamka 536 Ljubljana, sliši na ime »Ris«. Najditelja se naproša, da ga odda na naslov Filip Bizjak, krznar, Ljubljana, Šelenburgova 6.

— **Esperanto.** Otvoritev tečaja za začetnike danes ob 19.30 v šentjakobski šoli. Kdor se želi v štirih mesecih naučiti važnega mednarodnega jezika, naj se javi ob navedeni uri v šoli v 2. nadstr. Učnina mesečno 15 Din, za dijake 10 Din.

—lj **Dramski tečaj ZKD.** Opozarjamo vse gojence naših dramskih tečajev, da se vrši pouk od današnjega dne dalje v prostorih našega tajništva v Kazini II. nadstropje levo. Udeleženci I. letnika naj pridejo točno ob 7. uri zvečer oni II. letnika pa ob pol 9. uri zvečer. Nihče, ki doslej še ni poravnal vpisnine in učnine naj ne pozabi prinesti denarja s seboj, ker mora vsakdo do danes poravnati vse pristojbine za mesec oktober. Vpisnina Din 10 — učnina za vsak letnik Din 30 mesečno za osebo; za one, ki žele posečati oba letnika skupno 50 Din na mesec. Danes je tudi zadnji dan ko se še sprejemajo novinci, kdor misli torej na izobrazbo v gledališki umetnosti, naj danes pride k vaji in se vpiše.

Iz Celja

—c **Prebivalci Brega** žele vendar že enkrat popolen nočni mir. Zato se obračajo na merodajne faktorje, da to potom svojih organov napravijo. Zakaj, že nekaj noči se vlačijo v poznih urah po Bregu številni pijanci in razgrajajači, ki tulijo, rjovejo, se pretepajo in kriče, kakor da so ušli iz blaznice. Svoje živalske izbruhe pa zabelijo vsaki hip s tako izbranimi besednimi cvetkami, da bi moral zardeti celo star dragonec, če bi jih slišal. Skrajni čas je že, da se takim neciviliziranim elementom onemogoči »kulturno« udejstvovanje.

—c **Zvišanje zavarovalnine malostanovanjskih mestnih hišic.** Vse nove hišice, zgrajene v mestni malostanovanjski akciji, so bile prvotno zavarovane za slučaj požara itd. vsaka za znesek 75.000 Din. Ker se je izkazalo, da je zavarovalna vsota premajhna, je občinski svet sklenil, da se zviša zavarovalnina za vsako hišico od 75.000 na 100.000 Din.

—c **Pijan pohotnež.** V nedeljo popoldne okrog 17. ure je bil na zahtevo nekaterih gospa aretiran na Dečkovem trgu pošteno nadelani 38letni delavec Matevž M. iz Zibike pri Šmarju p. Jelšah, ker je v vinjenem stanju popoldne kolovratil po mestnem parku in po novi promenadni cesti na levem savinjskem bregu med brvjo in kapucinskim mostom in tamkaj nadlegoval na klopeh počivajoče ženske. Pohotnega in natreskanega Mateža so sprejeli na hrano in stanovanje v policijskem zaporu.

—c **Izgubljena denarnica.** Uradnik Mestnega mlina Viktor Lednik s Spodnjega Lanovža je izgubil v nedeljo popoldne v gostilni na Starem gradu svojo rjavo usnjato denarnico, v kateri je imel razen več važnih papirjev tudi 450 Din denarja.

—c **Hazenska tekma v Celju.** V nedeljo dopoldne se je vršila na igrišču SK Celja na Glaziji prijateljska tekma hazenskih družin SK Celja in SK Save iz Sevnice. Tekma je končala z neodločenim rezultatom 4 : 4.

Križi in težave Belokranjic

Na glavnem kolodvoru so imeli pri večernem dolenjskem vlaku že par dni posla z Belokranjicami, od katerih so zahtevali voznino za velike jerbase sliv, ki so jih vzele s seboj v kupeje, namesto da bi jih oddale s prtljago.

— Ti plačaš 100 Din! je dejal uradnik, ko je bil stehtan velik jerbas.

— Niti pare nimam s seboj!

— Potem pa postavite jerbas tjale v kot! Bo kar pri nas ostal!

— Ti plačaš 130 Din!

— Samo 5 Din imam!

— Postavite jerbas na tla!

Nobena Belokranjica ni imela denarja. Potemtakem bi morali biti vsi jerbasi zaplenjeni.

— Gospod, kaj naj storimo zdaj brez sliv in brez denarja? so spraševale uradnika.

Uradnik se je v zadregi popraskal za ušesi, potem je pa odločil:

— Povejte mi svoja imena, pa vas spustim. Boste pa plačevale, ko pridete domov.

Zabeležil si je imena in Belokranjice so zapuščale vestibul vesele, da se je vse tako srečno izteklo.

Odgovor na opozorilo tvrdke

Tea Import v nedeljskih časopisih.

Podpisani obveščam cenj. trgovce, da sem kot **ustanovitelj** in dolgoletni **lastnik** ter družabnik tvrdke Tea Import dne 6. sept. t. l. od iste izstopil ter ustanovil lastno podjetje te stroke z znamko **»INDRA«.**

Cenjeni odjemalci so imeli skozi dolgoletno kupčijsko zvezo dovolj priložnosti prepričati se o kakovosti čajnih mešanic katere sem vedno jaz sam kot **dolgoletni strokovnjak** v čaju sestavljal ter priporočam mojo sedanjo znamko **»INDRA«** v še znatno boljši kakovosti.

Tvrdko Tea Import znamko Buddha vodi od mojega izstopa naprej sedanji lastnik Zadružna banka, katere predsednik je gospod Anton Kristan.

LUKA MENARD,
Ljubljana, Dalmatinova ulica 10/I.
568/n

Augustus Muir 9

Črna maska

Roman

Nadaljeval je mnogo hitreje.

— Zdi se, da je Marlow dobro pogodil. Moramo se polastiti njega in tega dekleta. Da, moram ju imeti v rokah še nocoj, predno se zdani. Vrag naj me vzame, če se mi ne posreči izsiliti iz obeh resnico. — Srdito je stisnil pesti. — Predno odidemo, pošljite koda gori, da preišče vso hišo. Potem pa postavite dva najzanesljivejša moža na stražo. Eden mora sedeti tu v dvorani noč in dan. Ko se vrne oni, ki sta ga poslala na prežo, hočem vedeti, zakaj je zanemaril svojo dolžnost.

Hepburn je slišal, kako so odšli v vežo, a lahen ropot ob strani ga je opozoril, da se Rosamunda Grey zopet z nečem ukvarja. Stal je še vedno naslonjen s hrbtom na krilo vrat, ki je zdaj za njim popustilo.

— Za menoj! — je zašepetala Rosamunda. Zaprla je za obema vrata in prižgala električno luč. Bila sta v veliki sobi, na stenah so bile dolge police, polne knjig. Nasproti glavnih so bila ozka dvojna vrata. K sreči niso bila zaklenjena, toda za njimi je bila tesna predsoba s težkimi hrastovimi vrati, ki so imela spodaj in zgoraj močne železne zapahe.

Na Hepburnov znak je Rosamunda ugasnila luč in Hepburd si je oddahnil, ko se mu je posrečilo odpreti vrata. Stopila sta v velik konservatorij ob strani hiše.

Do tu je šlo vse gladko od rok, zdaj se je pa zdelo, da ju je sreča zapustila. Skozi okno je zagledal Hepburn dve postavi, ki sta se izprehajali po vrtu.

Nekdo je zažvižgal in ena postava je stopila pod okno konservatorija na stražo. Hepburn je stopil k steklenim vratom in ugotovil, da je ključ v ključavnici. Zdaj je bilo treba samo počakati, da se straža odstrani. Zašepetal je to. Rosamundi, ko se je pa obrnil, je opazil, da stoji pri hrastovih vratih. Morala je nekaj zaslišati, kajti stala je nepremično.

Kar je zaslišal tudi Hepburn v knjižnici lahne korake.

— Prihajajo, — je zašepetala Rosamunda in skočila k njemu.

Hepburn se je vzravnal.

— Bodite pripravljeni, — je zašepetal.

Na njegovem obrazu je zaigral čuden smehljaj — smehljaj, ki je obetal nevarnost vsakemu, kdor bi se mu postavil v bran. Obrnil je ključ v ključavnici, odprl vrata na stežaj in stopil na vrt. Stražar je stal nekaj korakov od njega. Nastavil je roko na usta in močno zažvižgal. V istem hipu je Hepburn navalil nanj.

Spopad

Pri vsaki tekmi je bila značilna poteza Richarda Hepburna, da ni mislil na posledice. Šel je v boj z edinim namenom čim prej izsiliti odločitev. Bil je neverjetno žilav, močan in spreten, toda to so bili le podrejeni elementi v primeri z borbenostjo njegovega napada. Njegov napad je bil vedno enak, pa naj se je spoprijel s športnikom ali z resničnim nasprotnikom.

Ko je planil na stražarja, se je takoj spomnil, kako je bila stanovanje Rosamunde Grey razmetano. Niti najmanj ni dvomil, da je bil ta mož član drzne tolpe. Dejstvo, da je imel Hepburn s temi ljudmi še neporavnan račun, je še povečalo silo udarca po stražarjevem obrazu.

Toda nasprotnik je bil zelo spreten. Odskočil je in vrnil udarec z neverjetno silo. Za hip se je Hepburn opotekel. Stražar je skočil k njemu, zgrabil ga je čez pas in zaklical na pomoč. Hotel je držati Hepburna, dokler bi ne prišli tovariši.

Hepburn se pa ni dal ugnati. Njegove roke so stisnile nasprotnika kakor tace orjaškega medveda. Rana na levem kazalcu je preprečila njegov prvi udarec, ni ga pa ovirala zdaj, da bi ne potisnil z vso silo svojih krepkih pesti v nasprotnikova rebra. Čutil je, kako so napadenčeve roke popustile. Oba sta se nekaj časa opotekala, za hip sta obstala, potem sta se pa zavalila na tla. Hepburn je hitro vstal. Spretno se je izvil iz nasprotnikovih rok in ubogi stražar je lovil na tleh sapo, ki mu jo je bil Hepburn iztisnil iz pljuč.

V hiši so se začuli glasovi. Hepburn je dobro vedel, da morajo vsak čas priti. Vrata so udarila ob zid in koraki so se bližali. Ozrl se je po Rosamundi. Bil je neprijetno presenečen videč, da še vedno stoji pri vratih konservatorija, kjer jo je bil pustil. Zaslišal je, kako je zaropotal ključ v ključavnici in takoj je razumel, zakaj ni hotela zbežati. Zaklenila je vrata konservatorija od zunaj, da bi zadržala preganjalce. Hepburn se ji je zahvaljeval, ko sta hitela čez vrt k nizkemu zidu.

Pomagal ji je na zid in splezal je za njo. Obrnil se je in zagledal moža, ki je planil iz hiše skozi stranka vrata in hitel za njima. Počakal je na zidu, kajti neznanec se je kakih dvajset korakov ob zidu ustavil. Začul se je žvižg, za njim pa takoj drugi.

Sklonil se je, misleč, da bo nasprotnik streljal. Toda strel ni počil. Nad glavo mu je zažvižgala samo leteča strela. Ko je skočil na drugo stran zidu, mu je puhnil v obraz prah. Obrisal se je in bil je vesel, da je poslal Rosamundo naprej. Kmalu sta bila na kraju vrta in zavila sta v razsvetljeno ulico.

Držeč jo pod roko, je hitel z njo proti Park Lane, da jo reši čim prej iz oblasti peklenskega orožja v rokah drznih napadalcev. Spomnil se je, da je bil naročil šoferju, naj ga počaka. Takrat seveda ni slutil, kako prav mu pride avtomobil.

Omahnil je ves upehan na sedež kraj Rosamunde in šofer je zaloputnil za njim vratca.

V Timbuctoo! — je zaklical Hepburn šoferju. — In požurite se!

Šofer se je zasmejal in pognal avtomobil nazaj proti Piccadilly Cirkus. Bilo je vseeno, kam je krenil, kajti Hepburnu je šlo v prvi vrsti za to, da spravi Rosamundo čim prej iz okolice Park Lane.

Kravji mehurji in čreva za zrakoplov

Krst največjega zrakoplova R 101, za katerega so rabili toliko mehurjev in črev, da so morali zaklati nad 1 milijon krav.

Uspehi nemškega zrakoplovstva, posebno pa polet »Grofa Zeppelina« okrog sveta, ne dajo spati nekaterim drugim državam, v prvi vrsti Ameriki, ki je začela z vso naglico graditi velike zrakoplove. Američani grade nov zrakoplov, za katerega se zanima svet tem bolj, ker bo izdelan iz nove, zelo trdne in lahke zlitine, ki po svojih lastnostih daleč prekaša aluminij in sploh vse snovi, iz katerih so doslej izdelovali zrakoplove. Pa tudi Anglija noče zaostajati za Nemčijo in Ameriko. Že opetovano smo poročali o dveh novih angleških zrakoplovih, s katerima hoče Anglija prekositi nemško in ameriško zrakoplovstvo. Gre za zrakoplova R 100 in R 101. Na letališču v Cardingtonu je bil zrakoplov R 101 v petek svečano krščen. Krst je vzbudil tem večje zanimanje, ker so izšle v angleških listih zadnje dni ostre kritike in pomisleki glede zrakoplovstva vobče, posebno pa glede dveh novih zračnih orjakov, za katera je morala država poseči v blagajno.

Zrakoplov R 101 je na zunaj podoben »Grofu Zeppelinu«, čeprav je znatno večji. Dolžina je pa nekoliko manjša. »Grof Zeppelin« je dolg 235, novi angleški zračni orjak pa 220 m. Prostornina znaša 141.600, dočim znaša prostornina »Grofa Zeppelina« samo 105.000 kubičnih metrov. Že »Grof Zeppelin« je ogromen, a novi angleški zrakoplov je res pravi zračni orjak. Najdaljša črta prečnega prereza meri 59.9 m, pri »Zeppelinu« pa samo 30.5. Motorji zrakoplova R 101 razvijajo 3.300 konjskih sil, »Grofa Zeppelina« pa samo 2560. Angleški zrakoplov ima pa še druge prednosti. Ena najvažnejših je v tem, da se je konstrukterjem prvič posrečilo rabiti motorje na težko olje, kar je velikega praktičnega pomena. Nevarnost požara je s tem zelo zmanjšana, obenem se bo pa porabilo razmeroma malo pogonskih snovi. Posledica tega je, da se je tudi teža zrakoplova znatno znižala in da bo lahko tovor mnogo večji. Poleg tega so težka olja mnogo cenejša.

Angleški inženjerji so dosegli velik uspeh tudi glede konstrukcije same. Poleg duraluminija so rabili prvič za zrakoplov tudi posebne vrste jeklo, iz katerega se izdelujejo v novejšem času medicinski instrumenti, jedilni pribor itd. Tudi notranja ureditev in oprema novega zrakoplova je zelo praktična. Da bo zračni odpor med poletom čim manjši, so premestili konstrukterji vse prostore za potnike in posadko v notranjost zrakoplova. Zunaj je samo gondola za poveljnika. V trupu zračnega orjaka je 116 plinovih celic, narejenih iz mehurjev in črev goveje živine. Zanimivo je, da so morali zaklati v ta namen nad en milijon krav. Pa tudi sicer je zrakoplov krasno in bogato opremljen. V njem je jedilnica za 50 gostov, velika dvorana za družabne prireditve, salon za kadilce itd. Poveljnik in vodja novega zrakoplova je major Scott, ki je leta 1919 z zrakoplovom R 34 prvi preletel ocean.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Orska brez sledu izginila

Iz Berlina poročajo, da je slavna igralka Maria Orska brez sledu izginila in da jo že od srede pogrešajo. Sprva so bile razširjene vesti, da je pobegnila z vodjem kölnskega sanatorija dr. Kahlom, izkazalo se je pa, da to ni res.

Orska, kateri so zadnje čase živci že večkrat odpovedali in se je morala lečiti v sanatorijih, je bila prejšnjo soboto še na Dunaju. Dejala je, da se pelje v Nürnberg. V Nürnbergu je izstopila, sedla v letalo in poletela v Köln. Pri pristanku letala so našli umetnico v kabini nezavestno. Prepeljali so jo takoj na kliniko dr. Kahleja. Med prevozom je začela besneti, napadla je šoferja in začela udrihati po njem. Le s težavo se je šoferju posrečilo pobesnelo igralko pomiriti.

V sanatoriju si je Orska kmalu opomogla in v sredo je zdravniku izjavila, da mora na vsak način odpotovati. Zdravnik ji je potovanje odsvetoval, toda Orska se ni dala pregovoriti. Dejala je, da je v denarni stiski in da mora na vsak način v mesto, kjer bo skušala prodati svoje dragocenosti. Zatrjevala je tudi, da ostane v Kölnu.

Končno so jo pustili v mesto. Orska je odšla in nihče več je ni videl. V Kölnu je niso našli, v hotelu, kamor je bila namenjena, je sploh ni bilo. Nekateri zatrjujejo, da je bila v sredo najman v petih kölnskih lekarnah, kjer je nazbrž kupovala morfij. Nekdo jo je srečal tudi blizu kolodvora in baje je izjavila, da se vrne nazaj na Dunaj.

Ker je tudi na Dunaju ni, ni izključeno, da je potala žrtev zavratnega zločina. Imela je namreč pri sebi precej premoženja, draguljev in zlatnine.

Truplo iščejo

V aprilu 1929 je izginila iz dolnjeavstrijske vasi Guttenbrunn 18 letna Marketa Seitelberger. Krojaški pomočnik Stefan Titz je bil osumljen, da jo je umoril, ker je imel z njo ljubavno razmerje, ki ni ostalo brez posledic. Preiskavo proti njemu so pa morali ustaviti, ker se je na policiji zglasilo dekle pod imenom Seitelbergerjeve, ki je izjavilo, da jo je pustil Titz na cedilu in da naj ga policija poišče. Zato je bilo kazensko postopanje proti Titzu ustavljeno. Prebivalstvo je pa kljub temu smatralo Titza za morilca in splošno so ga ljudje nazivali Landru. Te dni je pa prejelo orožništvo anonimno pismo, v katerem nekdo pravi, da je Seitelbergerjeva zakopana v bližnjem gozdu.

Preiskava je bila obnovljena in izkazalo se je, da dekle, ki se je zglasilo na policiji, ni Seitelbergerjeva, ampak Ružena Stangelova, katero je Titz pregovoril, naj spelje policijo na napačno sled. Titz je bil aretiran, na policiji je pa odločno zanikal, da bi bil usodnega dne s Seitelbergerjevo v gozdu. Orožniki so preiskali vso okolico, toda pogrešanega dekleta niso našli. Preiskava je dognala, da je imel Titz v času, ko je Seitelbergerjeva izginila, v okoliških vaseh šest ljubic in da so tri zanosile. Pred tremi leti se je mož oženil in ima dva zakonska otroka. Končno je priznal, da je bil s Seitelbergergerjevo v gozdu na izprehodu, da pa sta se sprla in razšla. Kaj se je zgodilo z njo, ne ve.

Tragična smrt veleposestnika

V brzovlaku, ki prihaja zjutraj iz Velike Kaniže v Budimpešto, se je pripetilo v petek ponoči nekaj zagonetnega. Ko je vlak odhajal iz Velike Kaniže, je vstopil v vagon II. razreda elegantno oblečen gospod z aktovko pod pazduho in dal sprevodniku 2 pengö napitnine, da bi mu preskrbel poseben kupe, kjer bi lahko mirno spal. Ker je pa zjutraj na eni večjih postaj vstopilo mnogo potnikov, je moral sprevodnik odpreti tudi ta kupe. Ko je odprl vrata, je ves presenečen opazil, da je potnik izginil in pustil v kupeju samo klobuk in prazno aktovko. Aktovka in klobuk sta čudno dišala. Sprevodnik je takoj obvestil o zagonetnem potniku policijo, čim je vlak prispel v Budimpešto. Kmalu so s postaje Fonyot ob Blatnem jezeru sporočili, da so našli zjutraj blizu postaje ob progi težko ranjenega moža, ki je očividno padel iz vlaka. Med prevozom v bolnico je ranjenec umrl. Pri njem so našli legitimacijo, iz katere je bilo razvidno, da gre za veleposestnika Franca Wolfa iz Velike Kaniže.

Spočetka so oblasti mislile, da gre za samomor ali pa celo za roparski umor, kajti policija je našla blizu ranjenca revolver, v katerem so pa bili vsi naboji. Toda pri Wolfu so našli ves denar in tudi zlato uro. Zato sklepajo, da mu je prišlo ponoči slabo in da je stopil na hodnik, kjer je odprl napačna vrata in padel iz vlaka.

Bratje Slovenci!

Velika jugoslov. nacijonalna razstava narodnih motivov in slik v dvorani Kazine.

V petih dneh jo je posetilo 10 oseb, ob istem času pa cirkus 12.000!

ZAKAJ? ZAKAJ?

Makulaturni papir

kg à Din 4·—

prodaja uprava ‚Slovenskega Naroda‘

✝

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš iskreno ljubljeni sin, brat, stric in svak, gospod

Franc Šramel

uradnik pri tvrdki Schneider & Verovšek

dne 7. t. m. po daljšem trpljenju, previden s tolažili sv. vere, mirno preminul.

Pogreb nepozabnega bo v sredo, dne 9. oktobra 1929 ob ½4. uri popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 7. oktobra 1929.

ANTON, fin. uradnik v p., oče. HEDVIGA, mati.

ANTON, VLADIMIR, MAKS, BOGOMIR, bratje in ostali sorodniki.

»Mali oglasi«

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znamkah. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. — Najmanjši oglas Din 5·—

Izjava.

Podpisani preklicujem in obžalujem vse, kar sem 13. avgusta t. l. in pozneje žaljivega govoril o Neži Petrič in njenem umrlem možu Ivanu Petriču.

Ljubljana, 8. oktobra 1929.

Jožef Zupančič.

Železno peč

veliko, ki bi bila pripravna za 200 m² veliko sobo, kupimo. Ponudbe na šolsko vodstvo Lemberg — pošta Podplat. 2148

Za lov iščemo

dva dobro uvedena brakirja (po možnosti istrijanca) najmanj 2 leti stara, v prvi vrsti zajčarja, kar bi odgovarjalo gričastemu terenu v Bosni. Ponudbe na naslov: Josip Weigang, Zavidovići, Bosna. 2147

Otroška vrtnarica

ki je že bila v privatni službi, v starosti 25—32 let, zdrava, vesele naravi, povsem zanesljiva in samostojna v negi otrok, marljiva in vestna, sama dobro vzgojena, dobi mesto k sedemletni deklici in petletnemu dečku. — Ponudbe z navedbo prejšnjih služb, izobrazbe glasbe in jezikov, s priloženo sliko na naslov: Maca Jakil, Kremelj, Dolenjsko. 2146

Budilke

(wekerce) po 60 Din. 3letno jamstvo. Ivan Paklič, Ljubljana. Pred škofijo. 1959

20%-ne kronske bone

kupuje Pučka štedionica, založni zavod d. d., Osijek, Desatičina ul. štev. 27. 79-L

Ribje olje

sveže, najfinejše, norveško, iz lekarne dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani, se priporoča bledim, slabotnim osebam. 87-L

Zložljivo posteljo

kupim takoj. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 2139

Na obroke

kupite po originalnih cenah vse predmete, ako se obrnete na Kreditno zadrugo detajlnih trgovcev, Ljubljana, Cigaletova ul. 1. 80/L

Deklico

za hišna dela in ki zna nekoliko kuhati, takoj sprejmem. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 2138

Zelo prikupna nova hišica

krita z opeko, 2 lepi parketirani sobi, 1 kabinet, velika kuhinja, električna razsvetljava, dve kleti, lepa stavbna parcela bo na prodaj

NA PROSTOVOLJNI JAVNI DRAŽBI

v nedeljo dne 13. oktobra ob 3.30 popoldne. Dražba se vrši pri Mariji Mihelčič v mestu Višnja gora št. 29 na Dolenjskem, pet minut od kolodvorske postaje. 2098

Ocarinjenje

vseh uvoznih in izvoznih in tranzitnih pošiljk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta št. 9 (nasproti carinarnici). Revizija pravilnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

Za damske plašče

najnovejše desene za tekočo sezijo

PRI NOVAKU

Ljubljana, Kongresni trg 15

Velika izbira — najnižje cene

Naša naklada!

se je radi pocenitve lista dvignila na

12.000

dnevno.

zato bo vsak uvidel vrednost naše insercije. Mali oglasi v »Slov. Narodu« so največja, najbolj čitana, najcenejša in najuspešnejša posredovalnica za službe, prodaje, nakup, priporočila itd.

Urejuje: Josip Zupančič. — Za »Narodno tiskarno«: Fran Jezeršek. — Za upravo in inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.